

semb toit, et mõni tööbi siin tõistwiisi müllap, kui muial, nink tõist arstimise wiisi tarwitap, nink ka sääratsid töpe siin ilmuwa, mes muial sugugi ei ole näta. Meie nimitame ennege seda ešäralikut silmaspõdemist, mes talurahwas kõrdapõdemises kutsup nink mes enambašte neide sean leütas, kel madala wesiise soomaa omma, lea waesusen nink roojusen elawa nink kelle pärast Tartust kats ajastaiga aiga noore arsti wäljasaadeti, seda haigust läbikaema nink tema pohja pärrandudma. Ka meie mererannan leütas sagede üts karnatõbi, mes mõne pranzuse-tõbes arwawa, ent mes temaga ütte ei tule nink kohalt tõist arstimise wiisi tarwitap. Kui meil suwi wiimane om, siis sünnitap rüga palju soehambid (saksakeele Mutterkorn) nink kui neid liigpalju leiwateri saka saap nink inemise säärast leiba sööwa, siis nema nakawa krampi nink mädapaisi põdema. Et talurahwas meie maal enambašte teri sööwa nink lihha ennege suuril pühil lawwale saap, siis kuultas neid sagede tõtu tännitawat nink ešäralikult neid, lea ränka tööd peawa tegema, ühtepuhku päätoiduse pärast muren omma nink liijalt wiina pruukwa. Meie pool sünnip sagedamb kui muial, et inemise ärabeitimise pärast haiges jääwa; ent loota om, et se wiga nakap kauma, kui tundmise walguš rumaluse pimedust aigumööda ärawäärap. Mehel peas häbi olema ütelda, et tema ärabeitimise rohtu otsip, sest kes ärabeidip, sel ei ole ni palju mõistust, et ta sedamaid aratunnep, mes üts asi om, ei ka seda õiget jumalapeljust, le tiijap, et inemine kiigin waigun Jumala hoole al saisap nink ilma Jumala tahtmiseta temale midake ei wõi sündida. Hengetõbe, mes meie maal kiigeenambašte etetulewa, omma: tahtmise nõrkus, katšitemõtlemine nink äbaust; kes seda salgap, annap seeläbi tuta, et ta eš neid wigu põdep. Tõpe om siis meie sean

enamb kui palju nink meil om hädaste tubli mehi waja, lea oma nõrowuga api rühkwa, kui meie põdeme, lea meid rutu jälle terwuse manu saatwa ehk omete weidisse meie walu lergitawa.

So ammust ajast om ka siin meie maal nõuru peetu tõbitsile abi saata; ent sest ei ole meie talurahwale weel palju tulus tulnu. Sest awalik om, et se palju ei awita, kui tõbine nelikümmend ja mõnikõrd kuustümmend wersta peap teed käüma, enne kui ta arsti manu saap, et tema teda läbikaep nink rohtu üleskirjutap, mes apteki päält peap toodama. Om se aratallitetu, siis lät tõbine jälle kodu tagasi nink wõtap oma rohtu üten. Ent kui kawwa se rohi etelööp? Nink mes se rohi wõiw awitada, kui tööbi wast rassembas lät ehk üts tõine wiga weel manutulep, mes rohuga ütte ei sünni? Kas ta tõistkõrda jälle seda pika teed peap käüma, nink jälle ilmaajanda, ni kui edimästkõrda? Nink kui ta sel wiisil abi ei ole saanu, es ta siis ei pea nurisema nink arstile ehk aptekrile süüs pandma, mes sugugi neide süüd ei olle? Ee om se süüd, et tõbitsel kodun arsti ei ole, le teda egapäiw wõiw näta nink tema eest hoolt kanda, sedamööda kuis tööbi tarwitap. Pitälisen tõben ei oleke weel ni rasse, et arst ligi ei ole; ent kui inemine äkitselt haiges jääp, oma põllu ehk maja tö man üts õnnetus tälle jophup nink tema seepärast elueas hädalises jääp ehk ka hauda peap minema, et mite sedamaid abi es ole leüda, se om kül üts puudus, kelle pärast inemine peap Jumalat pallema, et ta armu heidas waese talurahwa pääle. Kui mitu naist omma jo seeläbi lastewoodin aralõpnu ehk hädalises jäänu, et arst ligi es ole, kui johu, et mahasaamise man mida sündi, mes ämmal seeni ajani weel teedmata oli! Sest et maal arsti ei ole, siis tükwa mõne inemise kasupüüdmise pärast, ešäralikult wana elatanu mehe